

Zbornik Instituta za kriminološka
i sociološka istraživanja
2018 / Vol. XXXVII / 2 / 45-53
Pregledni naučni rad
UDK: 351.862.21(497.11)
343.85:314.151.3(497.11)

MIGRANTSKA KRIZA – ANGAŽOVANJE VOJSKE SRBIJE

Srđan Starčević*

Vojna akademija, Univerzitet odbrane, Beograd

Srđan Blagojević*

Vojna akademija, Univerzitet odbrane, Beograd

U radu je prikazan pregled angažovanja Vojske Srbije na zadacima u vezi sa migrantskom krizom, od 2015. do 2018. godine s ciljem da se ukaže na određene poteškoće s kojima se susrela Vojska Srbije prilikom njihovog izvršavanja kao i da se ponude načini na koje se ova institucija može bolje pripremiti za potencijalno ponovno angažovanje u istom ili sličnom aranžmanu. Angažovanje Vojske Srbije analizirano je u kontekstu migrantske krize kao evropskog bezbednosnog problema, koji je makar što se tiče istočnomediteranske rute privremeno prevaziđen, ali čije novo otvaranje ne treba odbaciti naročito ako se ima u vidu da kriza na Bliskom istoku i bezbednosna i ekonomska situacija u pojedinim državama severne i istočne Afrike, te razmimoilaženja EU i Turske u pogledu poštovanja ljudskih prava i sloboda.

KLJUČNE REČI: migrantska kriza / Vojska Srbije / obezbeđenje granice / Zajedničke snage Vojske i Policije

---

* E-mail: srdjan.starcevic@vs.rs

* E-mail: srdjan.blagojevic@mod.gov.rs

1. MIGRANTSKA KRIZA KAO EVROPSKI BEZBEDNOSNI PROBLEM

Niz političkih revolucija koje su od decembra 2010. do novembra 2011. potresle arapski svet, poznat pod nazivom Arapsko proleće, imao je različite ishode u različitim državama širokog geopolitičkog pojasa koji obuhvata sredozemnu obalu Afrike, Sahel i Bliski istok. Kako svaki značajan proces ili događaj u ovom području može uticati kako na bezbednost Evrope u celini tako i na bezbednost pojedinačnih evropskih država, važno je detektovati ishode koji su uticali i još uvek utiču na evropsku bezbednost. U prvom redu to su: 1. pad sekularnih autoritarnih režima; 2. izborni uspesi islamističkih organizacija na raspisanim demokratskim izborima; 3. destabilizacija država; 4. nastanak zamršenih i relativno trajnih oružanih sukoba u nekoliko država i 5. neuspeh u prevazilaženju društvenih problema koji su prouzrokovali Arapsko proleće. Ovakvi ishodi, dodatno zakomplikovani vojnim intervencijama, omogućili su uspon islamizma i nastanak migrantske krize, potvrđivši još jednom da se demokratska politička kultura, njene vrednosti i institucije, ne mogu nasilno preneti iz jednog civilizacijskog kruga u drugi, „osim ako već ne postoje lokalni uslovi koji ih čine prilagodljivim, a njihovo uvođenje prihvatljivim“ (Hobsbaum, 2008: 16). „Na mesto relativno stabilnih država stupio je politički 'brisani prostor' – poprište krvave borbe, ljudske patnje i stradanja, iz kog su mnogi poželeli da odu, tim pre što su izgubljene sve nade da će i posle završetka sukoba biti moguć život kakvim su ga zamišljali iskreni učesnici 'Arapskog proleća'.“ (Starčević, Kajtez, 2016: 237).

Stotine hiljada ljudi iz područja zahvaćenim oružanim sukobima, ali i beznadežnom bedom, pohrlilo je u evropske zemlje. Mada su pojedine evropske države i ranije imale veliki priliv migranata, migracija tolikog broja ljudi izazvala je migrantsku krizu koju su mnogi okarakterisali kao najveće kretanje naroda od Drugog svetskog rata. Poseban i suštinski bezbednosni problem predstavljala je mogućnost da teroristi islamizma i povratnici sa sirijskog i iračkog ratišta, utopljeni u masu migranata, iskoriste migrantske rute kao kanale za ulazak pre svega u zemlje Evropske unije. Međutim, migrantska kriza imala je i druge, pre svega političke posledice, kao što su uspon populizma i radikalne desnice na evropskoj političkoj sceni već uzdrmanoj nepoverenjem građana u političke institucije i organizacije (Maldini, Takahashi, 2017: 66-67), ozbiljna neslaganja unutar EU u pogledu razmeštaja i zbrinjavanja migranata (Vimont, 2016: 12-13) i tendencija porasta broja negativnih stavova o migranatima i manjinama poreklom iz afričkih i bliskoistočnih zemalja među građanima evropskih zemalja (Metzel, Lorenzen, 2017: 52-53). Tim pre, bezbednosni aspekti migrantske krize imaju veći značaj: teroristički akti imaju potencijal da unesu nervozu u javno mnjenje, izazovu nepromišljene reakcije i pogoršaju odnos evropljana prema pridošlicama koje, izolovane i odbačene, mogu i same postati objekti manipulacije terorističkih organizacija.

Mada su evropske zemlje veliki talas migracija sredinom 2015. godine dočekale nespremno, kriza je, kao i svi društveni fenomeni, imala svoj početak koji se može pratiti nekoliko godina unazad, a koji je morao biti uočen makar 2013.

godine, kada je Bugarska aktivirala Mehanizam EU za civilnu zaštitu radi povećanog priliva izbeglica iz Sirije (Colett, Le Coz, 2018: 14). Međutim, čak i kada je u aprilu 2015. godine u velikoj nesreći na moru više od 800 migranata izgubilo živote pokušavajući da se domogne italijanske obale, na hitno sazvanom evropskom samitu, na kome je doduše prihvaćeno da se radi o kriznoj situaciji za EU, oči su uglavnom bile uprte u Italiju. Tek su eksponencijalni rast broja migranata pristiglih istočnomediteranskom rutom, uglavnom preko Turske, u Grčku i potom kretanje migranata kroz zemlje Balkana tokom leta 2015. godine učinili da se migrantska kriza doživi kao gorući problem cele Evrope. Neslaganja u okviru EU u pogledu prihvata i razmeštaja migranata koji su tražili azil postala su očigledna. Mađarska je već u julu 2015. godine angažovala svoje oružane snage kako bi na granici sa Srbijom podigla ogradu i tako sprečila nekontrolisani priliv migranata na svoju teritoriju. To je prouzrokovalo pomeranje migratorne rute ka Hrvatskoj i Sloveniji, do Austrije koja je uvela dnevnu kvotu za prijem azilanata i ograničila broj migranata koji se mogu kretati preko njene teritorije. Kada je, u septembru 2015, EU donela odluke o razmeštanju oko 160 hiljada tražilaca azila iz Grčke i Italije u druge zemlje-članice, tom planu su se usprotivile istočnoevropske države, članice EU, dok su pojedine države, pre svih Nemačka i Švedska zagovarale politiku dobrodošlice (Benkova, 2017: 1). Politika dobrodošlice pala je pod mač kritika nacionalista koji su u njoj videli slabost vlastitih država, dok su, s leve, stizale optužbe protiv država koje su odbijale da pruže pomoć migrantima.

Za balkanske zemlje ubrzo je postalo jasno da su njihovi problemi u vezi s migrantskom krizom prolazne prirode, jer je pretežni broj migranata svoju budućnost video u zemljama severne, srednje i zapadne Evrope. Međutim, pokazalo se da je balkanska ruta bila upravo najpovoljnija za kretanje migranata. Dok je broj migranata koji su u EU pristizale centralnomediteranskom rutom pulsirao uobičajenim ritmom (povećavajući se tokom leta i opadajući tokom zime), broj migranata koji su ušli u EU preko istočnomediteranske rute bio je dramatično veliki od aprila 2015. do marta 2016. godine (Colett, Le Coz, 2018: 8). Osim toga, Italija – prvo odredište migranata na centralnomediteranskoj ruti – imala je više iskustva i veće kapacitete da se izbori sa krizom u odnosu na Grčku. Prema nekim pokazateljima, oko osamsto hiljada ljudi stupilo je na tlo Evrope za osam meseci u 2015. godini, a krajem te godine procenjuje se da je u proseku oko šest hiljada ljudi dnevno ulazilo u evropske države (Vimont, 2016: 10). Tako veliki priliv migranata na balkanskoj ruti nije bilo moguće u potpunosti kontrolisati, pa su osim ljudi u nevolji u EU ušli i teroristi, koji su već u novembru 2015. godine u Francuskoj izveli teroristički akt.

Cilj koji je EU postavila bilo je sprečavanje ilegalnih ulazaka migranata u EU. Da bi se to postiglo, bilo je neophodno zatvoriti balkansku rutu. Radi ostvarivanja tog cilja, EU je sklopila dogovor s Turskom koji je podrazumevao da Turska primi nazad sve ilegalne migrante, a da EU zauzvrat prihvati određeni broj izbeglica iz Sirije koji se nalaze na teritoriji Turske, kao i da pomogne zbrinjavanje izbeglica u Turskoj novcem. Ovaj sporazum su, takođe, mnogi kritikovali, ukazujući na ucenjivački kapacitet Turske (Benkova, 2017: 1), kao i

na činjenicu da je reč o privremenom rešenju, skrojennom za jedan pravac, koji ne rešava problem izbeglica koje u EU ulaze, na primer, iz Libije. Ali je, svakako, bilo od ključne važnosti i da države koje se nalaze na pravcima kojima se kreću migranti obezbede prihvata i registraciju migranata i što je moguće veću kontrolu ulazaka migranata i njihovog kretanja na svojoj teritoriji. Ipak, ove i druge mere dovele su do očekivanog rezultata: broj migranata koji su ulazili u Grčku sredinom 2016. godine pao je na 50 dnevno. Prema podacima Frontexa od januara do aprila 2018. godine broj nedozvoljenih ulazaka u Evropu istočnomediteranskom rutom iznosi oko 15.500, što je pad od 90% u odnosu na isti period 2016. godine (Kingsli, 2018: 5).

Može se reći da je migrantska kriza završena, ali se ne može reći da je problem s migracijama za EU rešen. Demografska kretanja u Starom svetu (Evropi, Aziji i Africi) jasno pokazuju da će tržište rada u Evropi tražiti radnu snagu s afričkog i azijskog kontinenta, kao i da će stotine hiljada mladih Afrikanaca i Azijata želeći da svoju sreću potraže u Evropi. „Problem migracija neće jednostavno otići“ (Vimont, 2016: 14).

2. ANGAŽOVANJE VOJSKE SRBIJE TOKOM MIGRANTSKE KRIZE

Republika Srbija bila je jedna od tranzitnih zemalja na balkanskoj migrantskoj ruti. Prema nekim podacima, broj ilegalnih prelazaka granica na ovoj ruti bio je u porastu od 2011. godine, a u značajnom porastu od 2013. godine. Samo preko administrativne linije prema KiM zabeleženo je nekoliko pokušaja ilegalnog prelaska migranata iz Avganistana, Bangladeša, Iraka, Konga, Malija, Nigerije, Pakistana, Sirije i Somalije, od decembra 2011. do decembra 2014. godine (Simović, 2017: 213). Međutim, pravi izazov za institucije Republike Srbije počeo je u leto 2015. godine kada su migranti pristizali u većem broju. Tokom septembra te godine dnevno je u Srbiju ulazilo oko četiri hiljade migranata, uglavnom sa teritorije Makedonije.

Pošto je najveći pritisak migranata bio u opštini Preševo, Republika Srbija je preduzela mere da se u toj opštini formira prihvatni centar za migrante u kome bi migranti mogli da se privremeno smeste i registruju. Priprema i uređenje objekata za ovu namenu povereni su Vojsci Srbije i Žandarmeriji. Inženjerske i građevinske radove prilikom formiranja centra izveli su pripadnici Četvrte brigade Kopnene vojske. Bilo je to, ujedno i prvo angažovanje Vojske Srbije na zadacima u vezi s migrantskom krizom. Od formiranja centra u Preševu, kroz koji je 21. oktobra 2015. godine prošlo rekordnih 11 hiljada migranata, do 30. decembra 2015. godine u sastavu ambulante koja je imala tri lekarska tima bilo je i medicinsko osoblje Vojne bolnice iz Niša.

Kada je mađarska vojska podigla ogradu na granici sa Srbijom, a posebno kada su njenim stopama krenule Makedonija, Hrvatska, Slovenija i Austrija, i u Srbiji su se čuli glasovi koji su zagovarali izgradnju ograde na granicama. Međutim, do toga nije došlo i Srbija je pokazala humaniji odnos prema migrantima od mnogih zemalja, a njene su institucije pružale migrantima potrebnu zdravstvenu i

pravnu zaštitu. Uostalom, analiza stavova građana Srbije prema migrantima, na koje su zasigurno uticale umirujuće poruke državnih funkcionera, ali i svest da je Srbija samo usputna stanica za migrante u potrazi za boljom budućnošću, pokazala je da građani Srbije imaju uglavnom human odnos prema migrantima, mada je kod većine ispitanika prisutna pomešanost osećanja i protivrečnost u stavovima (Vuletić i dr. 2016: 13). Međutim, povećanje broja migranata u Srbiji izazivalo je i određene strepnje u pogledu bezbednosti. Visoki vojni funkcioneri procenjivali su da je moguća pojava ilegalnih aktivnosti u širem rejonu administrativne linije prema KiM uz ubacivanje ekstremnih grupa sa KiM i Makedonije, što je bezbednosnu situaciju na jugu Srbije činilo složenom i osetljivom (Simović, 2017: 213).

Drugo angažovanje Vojske Srbije u migrantskoj krizi bilo je u vezi sa obezbeđenjem državne granice sa Makedonijom i Bugarskom, koje je počelo 17. marta 2016. godine. Tada su, pored pripadnika Uprave granične policije i Žandarmerije, kao pomoć snagama Ministarstva unutrašnjih poslova, angažovani pripadnici vojne policije iz sastava Kopnene vojske (3. i 5. bataljon vojne policije). Za jedan mesec rada na terenu, oni su na granici sa Makedonijom zaustavili i predali organima MUP-a 125 migranata, a na granici sa Bugarskom 442 migranta koji su pokušali da ilegalno uđu na teritoriju Srbije, dok je 140 migranata vraćeno u Makedoniju i Bugarsku (Simović, 2017: 214).

Treće i najobimnije angažovanje Vojske Srbije otpočelo je 19. jula 2016. godine, kada su odlukom Vlade Srbije formirane Zajedničke snage Vojske i Policije za obezbeđenje državne granice sa Makedonijom i Bugarskom. Zajedničke snage su do rasformiranja imale petoricu komandanata, trojicu generala i dvojicu pukovnika Vojske Srbije. Ove snage formirane su radi onemogućavanja ilegalnih prelazaka migranata na teritoriju Srbije, sprečavanja krijumčarenja ljudi preko državne granice i privođenja pravdi osoba koje se bave tim poslovima. U njihov sastav ušlo je ljudstvo Uprave granične policije, Žandarmerije, vojne policije i pešadijskih bataljona Kopnene vojske, kao i pripadnici bezbednosnih službi, Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Komesarijata za izbeglice i imigracije. Rad Zajedničkih snaga podržale su zemlje EU, pa su u njihov sastav ušli policijski službenici iz Češke, Slovačke, Slovenije, Mađarske, Austrije i Francuske, a austrijske oružane snage donirale su 30 dvogleđa za noćno osmatranje. Zajedničke snage su koristile raznovrsne organe za linijsko i dubinsko obezbeđenje granice: patrole, zasede, osmatračnice i kontrolne punktove. Sa prosečnim angažovanjem oko 180 ovakvih organa dnevno, uspele su da zatvore pravce ilegalnih prelazaka u Srbiju iz Makedonije i Bugarske.

Angažovanje Zajedničkih snaga dovelo je do toga da su kriminalne grupe smeštale ilegalne migrante u privremena skloništa i čekale povoljniju priliku za prelazak preko granice ili menjale pravce prelaska, pa je uočeno i da su ih preko KiM prebacivali u Crnu Goru, odakle su migranti nastavljali svoj put prema Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici, zbog čega su zajedničke snage u jednom periodu obezbeđivale i deo granice sa Crnom Gorom.

Do rasformiranja u aprilu 2018. godine, Zajedničke snage Vojske i Policije su onemogućile više od 23 hiljade migranata da ilegalno pređu granicu, sprečile su 154 slučaja krijumčarenja 2177 lica, privede organima pravosuđa 172 osobe, od kojih su 134 iz Srbije, 17 iz Bugarske, a ostale iz Pakistana, Avganistana, Iraka, Holandije, BiH, Austrije i Moldavije.

3. ISKUSTVA I POUKE IZ ANGAŽOVANJA VOJSKE SRBIJE NA OBEZBEĐENJU DRŽAVNE GRANICE

Tokom smanjivanja brojne veličine i reforme, Vojska je predala obezbeđenje državne granice Ministarstvu unutrašnjih poslova i zadržala jedino obezbeđenje administrativne linije prema KiM, pa je i svela obuku svojih pripadnika za ovaj zadatak. Međutim, u trenutku kada je dobila zadatak da se angažuje na obezbeđenju granice sa Makedonijom i Bugarskom, u Vojsci Srbije bio je dovoljan broj starešina koje su imale iskustva u izvršavanju ovog zadatka, a jedinice vojne policije mogle su se odmah uključiti u zajednički rad sa snagama MUP-a. Ono što je predstavljalo poteškoću, jeste naprezanje ljudstva, kao i potreba da se pripreme određeni smeštajni kapaciteti, budući da je Vojska napustila objekte koje je ranije koristila za zadatke obezbeđenja državne granice. Druga poteškoća odnosila se na opremu kojom raspolaže Vojska Srbije za nadziranje kretanja migranata noću, pa je donacija dvogleđa za noćno osmatranje dobijena od austrijskih oružanih snaga bila više nego dobrodošla. Treću poteškoću predstavljala je komunikacija sa migrantima, koja se uglavnom odvijala na engleskom jeziku, za šta su od naročite koristi bili mladi oficiri koji fluentno govore engleski jezik. Najzad, četvrta ali ne i najmanje važna poteškoća bilo je osveščivanje vojnika u pogledu ljudskih prava migranata.

Posebno pitanje je da li su Zajedničke snage Vojske i Policije angažovane pravovremeno ili sa zakašnjenjem. Videli smo da su snage formirane u julu 2016. godine, kada je već zabeleženo smanjivanje broja migranata koji pristižu u Evropu istočnomediteranskom rutom. Zakašnjenje je tim izraženije što su neke druge države, na primer Mađarska i Makedonija, već tokom 2015. godine angažovale svoje oružane snage na zadacima u vezi sa migrantskom krizom, pa se moglo pretpostaviti da će upotreba Vojske Srbije biti potrebna. U tom smislu može se diskutovati da li je ovo angažovanje trebalo da se dogodi čak i celih 12 meseci ranije, kao i da li bi bilo racionalnije formirati novu, posebnu jedinicu za ovaj zadatak, koja bi bila privremena, ali čije bi ljudstvo potom moglo da se na duže staze zaposli u drugim, stalnim jedinicama Vojske Srbije.

Kako se migrantska kriza može ponoviti, naročito ako se ima u vidu da kriza na Bliskom istoku i bezbednosna i ekonomska situacija u pojedinim državama severne i istočne Afrike, te razmimoilaženje EU i Turske u pogledu poštovanja ljudskih prava i sloboda koje može da izazove njihovo međusobno nepoverenje i trvenje, bitno je da Vojska Srbije bude spremna na ponovni angažman na granici u cilju sprečavanja nekontrolisanog ulaska migranata na teritoriju Republike Srbije.

U tom pogledu, važno je da Vojska Srbije obezbedi da se iskustva koja su njeni pripadnici angažovani u prethodnom periodu na različitim pozicijama u sastavu Zajedničkih snaga Vojske i Policije unesu u sistem naučenih lekcija, sistematizuju, pretoče u pravila i uvedu u sistem obuke. Ovako sistematizovana i pretočena u praksu, ta iskustva ne bi bila značajna samo za potencijalno angažovanje Vojske na obezbeđenju državne granice, nego i u izvršavanju zadataka u multinacionalnim operacijama i pružanju pomoći lokalnim vlastima u suprotstavljanju terorizmu.

Drugo, uputno je da se obuka u jedinicama za koje se procenjuje da bi mogle da budu angažovane na obezbeđenju državne granice u slučaju ponavljanja migrantske krize u budućnosti planira i organizuje tako da pripremi pojedince, timove i jedinice za taj zadatak. To podrazumeva da se, pored specifično vojnih tema kao što je rad patrole ili rad na kontrolnom punktu, u obuku uključe eksperti iz Ministarstva unutrašnjih poslova, ali i eksperti za pravo i etiku koji bi starešine i vojnike podučili pravnim, humanitarnim i etičkim aspektima ovog angažovanja, kako bi se ostvario efekat svesnog i doslednog poštovanja ljudskih prava migranata. Ovakva vrsta obuke posebno je važna za starešine i mogla bi da bude organizovana i u vidu kurseva.

Treće, efikasnije i racionalnije angažovanje jedinica Vojske na obezbeđenju državne granice moglo bi da se postigne opremanjem opremom za izviđanje noću i dronovima.

Četvrto, može se razmisliti i o formiranju privremenih sastava koji bi uključili zapošljavanje na određeno vreme, obuku i angažovanje državljana Srbije iz pograničnih mesta. Ovo je moguće ukoliko se angažovanje Vojske predvidi na vreme na osnovu trendova migracija, a koristi bi bile višestruke i raznovrsne, od toga da bi se značajno smanjilo naprezanje vojnih jedinica koje tokom angažovanja nisu lišene drugih obaveza (od kojih je najznačajnije obezbeđenja administrativne linije i vojnopolicijsko obezbeđenje Ministarstva odbrane i Vojske Srbije), preko razvoja kapaciteta centara za obuku (na primer, 3. centra za obuku u Leskovcu) i vojnog obučavanja stanovništva za potrebe rezerve, do ekonomskih i socijalnih koristi za pogranične opštine, naselja, porodice i pojedince koje proističu iz zapošljavanja.

ZAKLJUČAK

Migrantska kriza duboko je potresla Evropsku uniju, iznela na videlo pomankanje solidarnosti među njenim članicama i doprinela preispitivanju čak i osnovnih vrednosti na kojima počiva i koje zagovara i štiti EU. Državama koje su se našle na zapadnobalkanskoj migrantskoj ruti i koje su bile samo tranzitne za migrante nije preostalo ništa drugo nego da prihvate i registruju migrante, da im obezbede pravnu i zdravstvenu zaštitu i da se pobrinu za poštovanje njihovih ljudskih prava, sprečavajući pritom ilegalne prelaske preko granice i nekontrolisano kretanje migranata kroz svoju teritoriju.

Srbija je u tome postigla hvale vredne uspehe, s tim što su njene institucije mogle da ranije predvide potrebu za angažovanjem Vojske Srbije. Zahvaljujući merama koje je preduzela Evropska unija, ali i države Balkana koje nisu članice EU, broj ilegalnih ulazaka migranata u Evropu na zapadnobalkanskoj ruti smanjen je u 2018. godini za 99% u odnosu na isti period 2016. godine (Kingsli, 2018: 5), pa je u skladu sa novom situacijom prestala i potreba za angažovanjem Vojske Srbije.

Međutim, problemi migracija za Evropu nisu trajno prevaziđeni, pa je neophodno da i Republika Srbija razvija svoje strategije i planove u vezi sa potencijalnim ponavljanjem situacije iz 2015. i 2016. godine. U tom duhu, Vojska Srbije bi trebalo da svoja iskustva sistematizuje i normira kroz istem naučenih lekcija, da ih pretoči u pravila i putem obuke i opremanja osposobi jedinice za relativno brzo angažovanje na obezbeđenju državne granice ukoliko se za to ukaže potreba. Od ključne je važnosti da se u obuku uključe i eksperti iz Ministarstva unutrašnjih poslova, ali i eksperti za pravo i etiku koji bi starešine i vojnike podučili pravnim, humanitarnim i etičkim aspektima ovog angažovanja, kako bi se ostvario efekat svesnog i doslednog poštovanja ljudskih prava migranata. Ovakva vrsta obuke posebno je važna za starešine i mogla bi da bude organizovana i u vidu kurseva.

Takođe, može se razmisliti i o formiranju privremenih sastava koji bi uključili zapošljavanje na određeno vreme, obuku i angažovanje državljana Srbije iz pograničnih mesta, s obzirom na višestruke pozitivne efekte ovakvog aranžmana.

LITERATURA

- (1) Benkova, L. (2017) Europe's Response to the Migration Crisis. *Fokus* 9 (3), str. 1-4.
- (2) Collett, E., Le Coz, C. (2018) *After the Storm: Learning from the EU Response to the Migration Crisis*. Migration Policy Institute Europe: Brussels.
- (3) Hobsbaum, E. (2008) *Globalizacija, demokratija i terorizam*. Beograd: Arhipelag.
- (4) Kingsli P. (2018, 12. jul), Migrantska kriza posustaje, ali ne i debata o njoj, *New York Times*, International Report, str. 5.
- (5) Maldini, P., Takahashi, M. (2017) Refugee Crisis and the European Union: Do the Failed Migration and Asylum Policies Indicate a Political and Structural Crisis od European Integration. *Communication Management Review*, 2 (2), str. 54-72.
- (6) Metzel, M., Lorenzen, J. (2017) Military Force and Mass Migration in Europe. *Parameters*, 47 (3), str. 51-64.
- (7) Simović, M. (2017) Migrantska kriza. *Vojno delo*, 69 (1), str. 210-216.
- (8) Starčević, S., Kajtez, I. (2016) „Arapsko proleće“ i bezbednost Evrope. *Srpska nauka danas*, 1(2), str. 229-242.
- (9) Vimont, P. (2016) *Migration in Europe, Bridging the Solidarity Gap*. Carnegie Europe: Brussels.
- (10) Vuletić, V., Stanojević D., Vukelić, J., Pešić, J. (2016) *Studija o izbeglicama – Srbija 2016*. Friedrich Ebert Stiftung: Beograd.

MIGRANT CRISIS - ENGAGEMENT OF THE SERBIAN ARMED FORCES

The paper presents an overview of the engagement of the Serbian Armed Forces in the tasks related to the migration crisis, from 2015 to 2018, in order to point out certain difficulties encountered by the Serbian Armed Forces during this engagement, as well as to offer the ways in which this institution can better prepare for potential re-engagement in the same or similar arrangement. The engagement of the Serbian Armed Forces was analyzed in the context of a migrant crisis as a European security problem, which is temporarily overstepped at least as far as the East Mediterranean route is concerned, but whose re-opening should not be rejected, especially if we consider the crisis in the Middle East that is far from ending, difficult security and economic situation in some of the countries of North and East Africa, and existing disagreement between the EU and Turkey regarding human rights.

KEY WORDS: migrant crisis / Serbian Armed Forces / guarding the border / Joint Force of the Armed Forces and Police